

Opis zawodu związany z zielonym miejscem pracy

Edukator ekologiczny (kod zawodu 325 501)

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Zadania i wymagania robocze
3. Środowisko pracy
 - 1) stanowisko pracy
 - 2) materialne środowisko pracy
 - 3) warunki społeczne
 - 4) warunki organizacyjne
4. Wymagania psychologiczne
5. Wymagania fizyczne i zdrowotne
6. Warunki podjęcia pracy w zawodzie
7. Możliwość awansu w hierarchii zawodowej
8. Możliwość podjęcia pracy przez dorosłych
9. Pracodawcy i zarobki
10. Zawody pokrewne
11. Literatura

1. WSTĘP

Spółeczeństwo oparte na wiedzy i współczesny rynek pracy implikują potrzeby nowych usług i pojawienie się nowych zawodów. Odzwierciedleniem dynamiki tego zjawiska jest fakt, że co roku do sklasyfikowanych zawodów i specjalności dołącza się kilkanaście zawodów dotychczas nie opracowanych [4]. Dotyczy to większości dziedzin życia i nauki, w tym ekologii i ochrony środowiska.

Zawód definiowany jest jako zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wymaga od pracownika odpowiednich kwalifikacji zawodowych tj. umiejętności, wiadomości i cech psychofizycznych niezbędnych do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu [1].

Przeciętny człowiek ma większe lub mniejsze wyobrażenie o kilku do kilkudziesięciu zawodach i niewiele wie o pozostałym świecie zawodów. Niejasna i tajemnicza może być sama nazwa zawodu – nie zdołała przedrzeć się do codziennego języka, mimo że działają już ludzie, którzy do tego zawodu aspirują lub go wykonują [4].

Przygotowany opis zawodu – edukator ekologiczny może spełniać funkcje praktyczne dostarczając uporządkowanych informacji o „nowym” zawodzie dla tych, którzy stoją po raz pierwszy przed wyborem zawodu lub tych, którzy muszą dokonać zmiany zawodu.

2. ZADANIA I WYMAGANIA ROBOCZE

Edukator (trener, wykładowca) ekologiczny zajmuje się działalnością edukacyjną, świadczy usługi szkoleniowe, informacyjne i doradcze dla zróżnicowanych grup zawodowych i wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, w różnego rodzaju placówkach (szkołach, specjalistycznych placówkach edukacyjnych publicznych i niepublicznych, organizacjach ekologicznych). Przedmiotem zainteresowań edukatora jest wdrażanie koncepcji kształcenia i wychowywania społeczeństwa w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego zgodnie z hasłem „myśleć globalnie – działać lokalnie”, czyli edukacja ekologiczna (edukacja środowiskowa). Upowszechnia tematykę z zakresu ochrony i kształtowania środowiska w połączeniu z postawami humanistycznymi. Jego działalność w odniesieniu do dzieci i młodzieży ma na celu wpływanie na poziom świadomości ekologicznej, propagowanie konkretnych zachowań korzystnych dla środowiska naturalnego, upowszechnianie wiedzy o przyrodzie. Edukacja ekologiczna obecna jest w formalnym systemie kształcenia w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo-dydaktycznym począwszy od II etapu edukacyjnego (klasy IV-VI) (zgodnie z Rozporządzenie

Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół) [5]. Edukator ekologiczny współpracuje z nauczycielami, współtworzy treści edukacyjne, scenariusze zajęć, stosuje interaktywne metody dostosowane do wieku i możliwości odbiorców. Może przyjąć funkcję prelegenta. Edukator (wykładowca, trener) w placówkach pozaszkolnych jest twórcą własnego autorskiego programu pracy.

Poza tym celem działalności edukatora może być ochrona elementów otoczenia przyrodniczego przed niekorzystnym wpływem skutków działalności człowieka, upowszechnianie możliwych rozwiązań technologicznych w środowisku człowieka i gospodarce służące zahamowaniu degradacji środowiska naturalnego, opracowywanie koncepcji projektów ekologicznych, wykorzystanie funduszy celowych.

Pracuje w zespole, grupie lub indywidualnie. Jego praca może przyjmować różne formy: trenera w kształceniu ustawicznym, tworzenie programów edukacyjnych, organizację i prowadzenie „zielonych szkół” w postaci np.: kilkudniowych wycieczek z intensywnym programem ekologicznym, imprez o charakterze studyjnym, których głównym celem jest poznanie przyrody odwiedzanego terenu [5].

Jako wykładowca na kursach może wykonywać i nadzorować zadania zawodowe związane ze wspieraniem dorosłych w ich kształceniu. Ze względu na specyfikę zawodu i obszar działania edukator ekologiczny jest wykwalifikowanym teoretycznie i posiadającym doświadczenie praktyczne specjalistą w dziedzinie [1], w której popularyzuje wiedzę i udziela informacji np. w zakresie tematyki: zrównoważony rozwój w zglobalizowanym świecie, ochrona humanitarna zwierząt, ochrona bioróżnorodności, usługi ekosystemowe, zmiany klimatu, zrównoważony transport, sprawiedliwy handel, rolnictwo ekologiczne [5]. Prowadzone przez niego formy szkoleniowe - kursy, szkolenia, seminaria, sympozja, konferencje, warsztaty, zielone szkoły mają charakter popularyzujący, zaspokajający potrzeby ogólnoludzkie, aspiracje i ambicje uczestników. Edukator ekologiczny może prowadzić pojedyncze zajęcia lub będące modułem większego przedsięwzięcia. Ponadto, dysponując specjalistyczną wiedzą ekspercką w danej dziedzinie, może: egzaminować, udzielać porad i konsultacji, uczestniczyć w koordynowaniu działań w zakresie przygotowania, opiniowania i udostępniania słuchaczom materiałów metodycznych i pomocy dydaktycznych, wspierających zarówno uczenie się w grupie, jak i samokształcenie [1].

Praca edukatora zakłada stały i bezpośredni kontakt ze słuchaczami i odbiorcami jego usług. Cechą niezbędną jest łatwość wypowiedzania się w mowie i piśmie. Ważna jest również

zdolność zarówno koncentracji i podzielności uwagi, precyzja i logiczność wypowiedzi. Za swoją pracę ponosi odpowiedzialność głównie społeczno-moralną [2].

Praca z dużą grupą osób, często w różnych warunkach technicznych, wymaga cierpliwości i umiejętności szybkiego dostosowywania się do nowej sytuacji, umiejętności organizacyjnych, umiejętności posługiwania się pomocami technicznymi – materiały i przyrządy dostosowuje do charakteru i tematyki zajęć [1].

Praca w tym zawodzie wykonywana jest w pomieszczeniach (sale szkoleniowe, sale wykładowe, pomieszczenia biurowe) oraz na wolnym powietrzu (naturalne obszary zielone, tereny wystawowe i targowe).

W odniesieniu do stanowiska pracy edukatora ekologicznego istotne jest właściwe zaprojektowanie miejsca pracy i zapewnienie potrzebnego sprzętu elektronicznego oraz oprogramowania (komputer z dostępem do Internetu, bazy danych, projektor, telefon, faks, drukarka itp.) a także innych źródeł informacji (czasopisma, książki, filmy). Zwykle sam organizuje sobie warsztat pracy [3].

Od edukatora ekologicznego nie wymaga się specjalnego ubrania. Oczekuje się jednak, aby zawsze ubrany był schludnie, czysto i odpowiednio do wykonywanej pracy [2].

W zależności od miejsca zatrudnienia stanowisko pracy i zakres obowiązków może się różnić. Oprócz działań nauczania, doradzania edukatorzy ekologiczni mogą pracować w lecznictwie, w wielu gałęziach przemysłu, rolnictwie, administracji czy w biznesie. Służą wówczas swą wiedzą dziedzinom praktycznym: produkcji żywności, środków ochrony zdrowia czy tworzeniu planów rozwoju gospodarczego z uwzględnieniem aspektów ekologicznych.

Zawód edukatora ekologicznego wyróżnia się interdyscyplinarnością, korzysta z wiedzy i osiągnięć nauk ścisłych, technicznych, biologicznych, chemicznych, przyrodniczych, a także nauk społecznych – ekonomii, pedagogiki, socjologii. Musi stale uaktualniać posiadaną wiedzę, czytając fachowe publikacje, zarówno krajowe, jak i międzynarodowe [2].

3. ŚRODOWISKO PRACY

1) Stanowisko pracy

W zależności od charakteru prowadzonej działalności i posiadanych kwalifikacji edukator ekologiczny może zajmować stanowisko pracy: wykładowcy, trenera, nauczyciela konsultanta, doradcy metodycznego, konsultanta, doradcy, specjalisty ds. szkoleń, kierownika szkoleń, dyrektora ośrodka szkoleniowego, eksperta.

Stanowiska pracy związane z kierowaniem ośrodkiem (placówką), uczestniczeniem w pracach zespołów eksperckich i w pracach komisji egzaminacyjnych wymagają dodatkowych uprawnień określonych w polskim prawodawstwie [1].

2) Materialne środowisko pracy

Praca edukatora przebiega w różnych warunkach. Pracuje w pomieszczeniach zamkniętych – salach wykładowych, szkolnych, bibliotekach, świetlicach, pomieszczeniach biurowych, własnym gabinecie lub na terenie otwartym – obszary przyrodnicze, tereny zielone, wystawowe, targowe, co pociąga za sobą konieczność pracy przy wietrze, deszczu czy mrozie. Praca może się wiązać również z wyjazdami zagranicznymi w przypadku kooperacji edukacyjnej, poznawczej i wymian studyjnych z partnerami, firmami zagranicznymi [2].

Pomieszczenia, w których pracuje edukator muszą spełniać odpowiednie wymogi pod względem oświetlenia, wentylacji, wyposażenia biurowego tj. komputer z dostępem do Internetu, faks, kserokopiarka, telefon. Od edukatora wymagana jest obsługa urządzeń biurowych, komputera w zakresie instalowania i obsługi programów multimedialnych.

Ze względu na nadmierny często wysiłek głosowy (kilka godzin dziennie) narażony jest na przewlekłe choroby narządu głosu.

3) Warunki społeczne

Praca edukatora ekologicznego z reguły ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie wyboru sposobów i metod doradzania, szkolenia i informowania [3]. Czasem może pracować w parach lub zespołach.

Niezależnie od miejsca zatrudnienia praca edukatora ekologicznego ściśle związana jest z kontaktami z ludźmi. Są to kontakty niezbędne i często bardzo intensywne. Związane to jest z charakterem pracy organizacyjnej i edukacyjnej – musi kontaktować się z uczestnikami szkoleń, odpowiadać na pytania zwłaszcza zadawanych przez najmłodszych uczestników zajęć i wycieczek, udzielać informacji, doradzać, wyjaśniać, często przekonywać, organizować przebieg zajęć, konsultować się ze specjalistami branżowymi lub z naukowcami. Wymagana jest od niego umiejętność współpracy z osobami o różnych wymaganiach, oczekiwaniach i charakterach. W związku z tym praca edukatora niesie ze sobą ryzyko konfliktów z ludźmi [4].

4) Warunki organizacyjne

Czas pracy edukatora ekologicznego jest ruchomy i regulowany grafiką zajęć. W zależności od miejsca zatrudnienia czas pracy dostosowany jest do polityki czasu pracy firmy. Zajęcia szkoleniowe i organizowane wyjazdy w plener mogą przebiegać w różnych godzinach

dziennych zarówno w dni powszednie jak i soboty i niedziele (najczęściej z pominięciem uznanych dni świątecznych). Zazwyczaj nominalne godziny pracy wynikające z formy zatrudnienia nie oddają stanu faktycznego. Edukator poświęca dodatkowo czas m. in. na przygotowanie się do zajęć, przygotowanie publikacji i materiałów do wystąpień na różnego rodzaju spotkaniach gospodarczych i kulturalnych, udział w pracach zespołów eksperckich. Można stwierdzić, że dzienny czas pracy edukatora może znacznie przekroczyć 8 godzin. Poza tym jego praca może się wiązać z częstymi wyjazdami krajowymi i zagranicznymi [2].

W zależności od rodzaju placówki, organizacji, instytucji w której pracuje jego podległość zależna jest od struktury organizacyjnej firmy. Edukator ekologiczny może założyć i prowadzić własną placówkę szkoleniową i działalność w zakresie edukacji ustawicznej zajmując stanowisko naczelne [1].

4. WYMAGANIA PSYCHOLOGICZNE

Zawód edukatora ekologicznego polega przede wszystkim na kontaktach z ludźmi, w tym z dziećmi i młodzieżą szkolną, zatem osoba wykonująca ten zawód powinna posiadać umiejętność efektywnej komunikacji z ludźmi o różnych typach osobowości i różnym poziomie intelektualnym. Powinien być otwarty na nowe doświadczenia i kontakty, posiadać umiejętność obserwacji i słuchania. Jako organizator zajęć winien wyróżniać się inicjatywą, umiejętnością wpływania na opinie innych, samodzielnością, niezależnością, wytrwałością i cierpliwością w dążeniu do osiągnięcia zamierzonego celu. Dużą rolę odgrywa w tym empatia, tolerancyjność, szacunek dla innych, życzliwość, poczucie humoru. Podczas zajęć musi umieć zrozumiale prezentować wykładaną wiedzę, przystępnie wyjaśniać trudniejsze problemy, prowadzić dyskusje. W czasie dyskusji ważne jest posiadanie umiejętności obrony swojego stanowiska, przeglądu sytuacji i samokontroli [2]. Ważna jest też ekspresyjność, którą prowadzący może zainteresować słuchaczy, zwiększając w ten sposób skuteczność przekazu [1]. Ze względu na dużą swobodę wyboru metod i form pracy edukatora ważna jest na tym stanowisku umiejętność zaplanowania i zorganizowania własnego działania.

Edukator ekologiczny spotyka się z coraz to nowymi, złożonymi problemami. Aby móc je samodzielnie rozwiązywać musi legitymować się wszechstronną wiedzą teoretyczną i praktyczną. Wymaga ona ciągłego pogłębiania i aktualizowania. Stąd niezbędną cechą jest zacięcie naukowe, przejawiające się czytaniem naukowych i popularnonaukowych publikacji oraz umiejętne stosowanie nabytej wiedzy w praktyce [2].

Przy dużej różnorodności pracy edukatora ważna jest odporność emocjonalna, zdolność do działania w stresie, podejmowanie szybkich i trafnych decyzji.

5. WYMAGANIA FIZYCZNE I ZDROWOTNE

Praca edukatora ekologicznego nie należy do ciężkich, dlatego nie trzeba posiadać specjalnych sprawności fizycznych, jednak wymaga dużego wysiłku intelektualnego i dobrej kondycji psychicznej. Osoby niepełnosprawne, z zaburzeniami kończyn dolnych i poruszające się na wózkach, mogą wykonywać te prace, o ile pomieszczenia, w których będą przebywały, będą odpowiednio dostosowane. Choroby psychiczne, zaburzenia osobowości i występujące socjopatie oraz nie dające się korygować wady wymowy i słuchu wykluczają pracę w tym zawodzie. Nie mogą być też zatrudniane osoby będące nosicielami chorób zakaźnych [2]. Ponieważ praca edukatora ekologicznego polega przede wszystkim na kontaktowaniu się z innymi ludźmi, ze względu na doznania estetyczne pewne wady w wyglądzie zewnętrznym mogą wykluczać opisywaną pracę [3].

6. WARUNKI PODJĘCIA PRACY W ZAWODZIE

Kandydatom do pracy stawia się coraz wyższe wymagania. Najchętniej zatrudniane są osoby legitymujące się dyplomem ukończenia wyższej uczelni (głównie nauki techniczno-przyrodnicze) z przygotowaniem pedagogicznym i sprecyzowanymi zainteresowaniami z dziedziny ekologii, ochrony środowiska, z zamiłowaniem do przyrody. Dalszym wymogiem jest znajomość języka obcego (przynajmniej jednego spośród głównie języków zachodnioeuropejskich), najbardziej wskazany jest język angielski [2]. W placówkach zajmujących się prowadzeniem szkoleń i kursów od edukatora (wykładowcy, trenera) wymaga się często doświadczenia zawodowego [1].

7. MOŻLIWOŚĆ AWANSU W HIERARCHII ZAWODOWEJ

Przebieg kariery zawodowej edukatora ekologicznego zależy głównie od jego umiejętności, zaangażowania i wiedzy, która może go predestynować do roli samodzielnego wykładowcy, trenera, roli kierownika zespołu, projektu (w tym międzynarodowego), eksperta, egzaminatora. Może kierować też własną placówką szkoleniową [1].

8. MOŻLIWOŚĆ PODJĘCIA PRACY PRZEZ DOROSŁYCH

Nie ma ograniczeń pod względem wieku, chociaż preferowane są osoby do 40 roku życia. Ponieważ w pracy edukatora ekologicznego znajduje zastosowanie interdyscyplinarność, wielu absolwentów różnych szkół wyższych może podejmować ten rodzaj pracy [2].

9. PRACODAWCY I ZAROBKI

Edukator ekologiczny może podjąć zatrudnienie w różnego rodzaju placówkach: szkołach, specjalistycznych placówkach edukacyjnych publicznych i niepublicznych, organizacjach ekologicznych, urzędach administracji państwowej i samorządowej. Zatrudnienie przyjmuje różne formy dopuszczone prawodawstwem polskim. Może rozpocząć też własną działalność usługową w zakresie kształcenia ustawicznego dorosłych.

Na koniec roku 2011 nie było osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy o podawanym zawodzie edukator ekologiczny.

Można założyć, że zarobki w tym zawodzie zależą będą od wielu czynników m. in. polityki finansowej pracodawcy, kompetencji osoby wykonującej powierzone zadania, popytu na usługi edukatora ekologicznego i możliwości lokalnego rynku pracy.

10. ZAWODY POKREWNE [1]

Doradca

Instruktor

Konsultant

Nauczyciel nauczania ponadelementarnego

Nauczyciel w placówkach pozaszkolnych

Specjalista ds. szkolenia i rozwoju zawodowego

Trener

Wykładowca na kursach

11. LITERATURA

1. Praca zbiorowa. *Krajowy Standard Kwalifikacji zawodowych. Wykładowca na kursach*, MPiPS, 2006
2. Praca zbiorowa. *Przewodnik po zawodach. Wydanie II, tom I*, MPiPS, W-wa 2003
3. Praca zbiorowa. *Przewodnik po zawodach. Wydanie II, tom VI*, MPiPS, W-wa 2003
4. Praca zbiorowa. *Przewodnik po zawodach. Tom VI*, MPiPS, W-wa 1998
5. www.ekologia.edu.pl/edukacjaekologiczna

